

APPELL til LYSFESTEN på EKELY 15. januar 2017

1.

For en måned siden – på Munchs bursdag 12.12. ble det innkalt til et åpent møte i Edvard Munchs Vinteratelier på Ekely. Dette skulle være vår bursdagsgave til Munch – å stoppe byggeplanene til "A House to Die In".

Det kom 110 mennesker, atelieret var helt fullt og vi måtte innkalle til et nytt møte uken etter. Resultatet er et nettverk av ulike fagfolk og andre interesserte som jobber med saken fra ulike synsvinkler. Protestene strekker seg langt utenfor nabolaget på Ekely – også utenfor Norges grenser.

2.

Edvard Munch kjøpte Ekely i 1916. Han bodde og arbeidet her i 28 år - og skapte tusenvis av malerier, tegninger, grafiske blad, litografier, fotografier, til og med noen filmsnutter. Mange av Munchs mest kjente bilder ble til her. Men Munch laget også veldig mange bilder fra de helt nære omgivelsene. Her blomstret Munchs landskapsbilder. Det var landskaper slik han umiddelbart så dem – og det var landskaper fra det han kalte "øyets bakside".

Men de var alle sjelens landskaper – og som vi kan se i Munchs bilder.

Derfor er det viktig å bevare også selve landskapet.

Trærne som Munch malte - vokser fortsatt her.

3.

I 1997 ble dette området fredet for å ta vare på arven etter Edvard Munch.

Da var allerede Munchs bolig revet, ulike atelier og driftsbygninger var borte.

Kun Vinteratelieret er igjen.

Fredningen omfatter 49 kunstnerboliger – som er totalt fredet både innvendig og utvendig. Også hager og trær er fredet. Området består av Munchs eiendom på 45 mål og nabotomten Kikutkollen på 8 mål - som man nå forsøker å avlyse fredningen for.

Vi som bor her får ikke forandre noe på husene våre verken innvendig eller utvendig, men nå risikerer vi at veien utvides som del av utbyggingen. Da vil mange fredete tær hugges ned og mange kvadratmeter med fredete hager legges under asfalt. Og vi risikerer en total uthuling av Kikutkollen - noe som vil ødelegge all vegetasjon der. Det vil også påvirke vannløp og grunnvann og dermed omgivelsene og husene rundt – setningsskader på husene er f. eks. meget sannsynlig.

4.

Hvordan er dette mulig?

Hvordan kan man omgå – eller få dispensasjon fra en fredning?

Jo, man har vært snedig.

Kikutkollen er lagt ut til friområdet. Og en stor del av kollen er fredet.

Derfor har utbygger på egenhånd tegnet om på fredningsgrensen og vips så vil "A House To Die In" - befinne seg på ikke-fredet område. Her skal det trone 10 meter høyt oppe på kollen. Men det er bare en del av bygget – og her har man gjort et annet snedig grep.

1000 m² skal bygges under bakken – på fredet område – altså under den fredete overflaten.

Som tak skal det bygges et "vannspeil" på bakken.

Så slik foreslår utbygger å omgå – og i bokstavelig forstand uthule fredningen.

Hvis de får vinne fram – vil mange fredete områder i hele Norge stå i fare for utbygging av kapitalsterke utbyggere.

5.

Området her er spesielt også ut fra et økologisk synspunkt. I Middelalderen eide klosteret på Hovedøya jord som de dyrket her . Derfor vokser det så mange sjeldne planter her. Det er påvist flere sterkt utrydningstruede arter som står på Rødlisten - på den planlagte byggetomten. Vi har bedt Riksantikvaren om å stoppe planene også på grunn av dette. Området er således ikke bare kunsthistorisk viktig – men også kulturhistorisk og biologisk.

6.

Vi har altså fått en ny alliansepartner – også den et resultat av det arbeidet vi startet 12. desember på Munchs bursdag. Munch og blomstene. Litt ironisk – den verdensberømte kunstneren reddet av en blomst. Av en Gulltvetann. Men det er i så fall helt i Munchs ånd.

7.

Munch kjøpte et gartneri her - med svært fruktbar jord.
Han ønsket seg det – et sted hvor planter og trær kunne gro.
Han dyrket også mat til seg selv og sine nærmeste i krisetider.
Munch var ikke bare opptatt av landskapets linjer og former – han var også opptatt av det som vokste der.

Serien Alfa og Omega forteller mye om Munchs syn på verden – et organisk hele – hvor mennesket blir en del av verdens stoffskifte. Munch hadde også avanserte tanker om det han kalte "Krystallriket" – en slags levende dvaletilstand som alt levende går inn i etter døden – også mennesket.

Munch var således ikke opptatt av å bygge noe "Dødshus" for seg selv.
Tvert i mot – han ville gå inn i naturens evige kretsløp.
Kan man tenke seg et mer levende og bærekraftig perspektiv på livet?
Det er vel også i slekt med dagens økologiske filosofi.
Også her var Munch forut for sin tid.

8.

Derfor er det mer enn noen gang – viktig å bevare arven etter Munch.
Den inneholder alle hans arbeider – og alle hans landskaper som var knyttet til det – og det inneholder hans tekster og hans filosofi.
Munchs livsverk var stort og mangfoldig.

Og alt dette testamenterte han til Oslo kommune.
Det forplikter.

Bevaring av Ekely er et viktig – og et fremtidsrettet prosjekt.
Men Munch er mye større enn Ekely.
Dette handler om en verdensarv.

Saken er nå hos Riksantikvaren – som skal gi sitt svar i løpet av kort tid.

Vi ber han innstendig om å bevare fredningen.
Istedenfor "A House to Die in" - ønsker vi oss A PLACE TO LIVE IN.

Kirsti Grotmol
Billedkunstner, filmskaper og nabo